

NÕUSTAMINE JA KOOLIST VÄLJALANGEVUSE VÄHENDAMINE TAANIS

Haridusest väljalangevust peetakse Taanis kõige suuremaks probleemiks hariduselus ja selle vähendamiseks on välja töötatud palju erinevaid programme ja alustatud uusi projekte. Academia 2006 Taani õppenädalal olidki fookuses Taani-poolsed algatused õpilaste ebaedu ja koolist väljalangevuse ennetamiseks ja vähendamiseks.

Lähetuse käigus tutvusime Taani haridus- ja nõustamissüsteemiga ning haridusest väljalangevuse vähendamiseks mõeldud projektidega. Huvitavamad külastused olid Hamleti Tehnika -ja Ärikolledžisse, Kopenhaageni Noorte Kooli ja K.U.B.A. tootmiskooli (*production school*).

Hamleti Tehnika- ja Ärikolledžis tutvusime projektiga **Mentorite kaasamine koolist väljalangevuse vähendamiseks**. Haridusministeeriumi poolt rahastatud projekt käivitati aastateks 2005 – 2007 seitsmes Noorte Nõustamiskeskuses üle Taani ja on mõeldud 30 õpilasele aastas. Põhiliseks eesmärgiks on mentorite lühiajaline rakendamine abistamiseks õpilasi üleminekul põhikoolist kutse- ja gümnaasiumiharidusse, et ennetada koolist väljalangevust. Erilise tähelepanu all on noored etnilistest vähemustest. Projektis osalevad riskirühma kuuluvad 17 – 18aastased noored on põhikooli nõustajate poolt välja valitud, neil on kõigil oht koolist välja langeda ja selle vältimiseks vajavad nad erilist toetust ja tähelepanu. Mentoriteks on 20 – 70aastased täiskasvanud, kelle hulgas on õpetajaid, pensionäre, üliõpilasi jpt. Iga mentor on tugiisikuks kahele noorele, mentorid on projekti poolt tasustatud, kuid on ka vabatahtlikke.

UUED SUUNAD

Järgnevalt pikemalt projektist *Uued suunad*, mis on käivitatud Kopenhaageni Noorte Koolis ja mille raames pakutakse võimalusi alternatiivse hariduse omandamiseks. Kooli kutsutakse mitteametlikult ka nn *Teise Võimaluse Kooliks*.

Projekt on mõeldud 15 – 21aastastele noortele, kellel on 9aastane kohustuslik põhiharidus omandatud, kuid edasine haridustee mingitel põhjustel pooleli või hoopiski alustamata jäänud. Projekti **eesmärgiks** on noorte inimeste suunamine ja julgustamine otsuste ja tulevikuplaanide tegemisel ning ettevalmistamine haridustee jätkamiseks, praktiliseks tegevuseks ja tööleminekuks. Projekti kaudu:

- Aidatakse noortel inimestel selgusele jõuda oma sotsiaalsetes, isiksuslikes ja kutseoskustes
- Tagatakse õige karjäärivalik
- Sisendatakse õpilasele eneseusaldust, julgust ja usku tulevikku
- Püütakse rohkem noori kaasata kutseharidusse

Vajaduse sellise projekti algatamiseks tingis asjaolu, et Taanis suurenes aasta-aastalt nende õpilaste arv, kes ebapiisavate akadeemiliste, sotsiaalsete ja isiksuslike oskuste tõttu ei olnud võimelised omandama gümnaasiumi- ja/või kutseharidust (*youth education programme*). Kursus on planeeritud kahe 1aastase moodulina 30le õpilasele.

Projekti sihtgrupp kuuluvaid noori võib iseloomustada järgmiselt:

- Koolist ja kooliskäimisest väsinud ning tüdinenud, põhikoolis õppides ei tundnud eduelamust, palju koolide vahetusi ja põhjuseta puudumisi
- 9. klassi lõpueksamid osaliselt või täielikult sooritamata
- Ühest või mitmest koolist välja langenud (3 – 20 erinevat kooli!)
- Madala enesehinnangu ja algatusvõimega noored, eriti häbelikud tütarlapsed
- Immigrandid – noored kahe erineva kultuuri vahel
- Konfliktsete ja käitumisprobleemidega noored
- Ei soovi suhelda täiskasvanutega
- Nõustamisest eemale jäänud, kuna ei ole koolis käinud
- Kõrge stressi all kannatavad noored
- Vajavad usaldust, julgustamist ja usku enesesse
- Kriminaal- ning narkoprobleemidega

- Vaimsete, psüühiliste ja sotsiaalsete probleemidega
- Kõik tahavad omandada kutseharidust ja saada tööd – ELADA NORMAALSET ELU!

Projekti sisu

20 – 22 nädala jooksul järgivad õpilased individuaalset tegevusplaani ja osalevad õppetundides, milleks on taani keel ja kirjandus, matemaatika, inglise keel, arvutiõpetus, kehaline kasvatus (*kickboxing*), loovained (ornamentika, käsitöö, hõbedast ehete valmistamine), inimese- ja ühiskonnaõpetus. Õpetamine toimub paindlikkuse põhimõttel ja väikestes gruppides, arvestades õpilaste individuaalsust. 95% õpilastest soovib põhiainetes sooritada ka eksamid.

Väga tähtis on koostöö erinevate ettevõtete ja tehnikakoolidega, kes pakuvad erinevaid koolitusi, praktikavõimalusi ja praktilist õpet. Näiteks 4 nädala jooksul tutvuvad õpilased Kopenhaageni Tehnikakolledžiga, kus on võimalus valida 6 erinevat teed tehnilise hariduse omandamiseks. Ka on õpilastel võimalik katsetada erinevaid ameteid ja jõuda selle abil äratundmisele, mis neile kõige rohkem sobib. Õpilased külastavad riigiasutusi ja koole, õpivad orienteeruma üld- ja kutseharidussüsteemis, saavad ettekujutuse, kuidas alustada oma äri, kuidas kirjutada avaldust tööleminekuks jne. Kõige selle kõrval ei ole unustatud ka õpilaste kasvatamist, heade kommete ja käitumise õpetamist. Samuti korraldatakse ka nn sotsiaalseid ekskursioone ehk liiklemist ja orienteerumist arendavaid ettevõtmisi Kopenhaagenis.

Kogu õppeaja jooksul tegelevad õpilastega kogenud nõustajad ja õpetajad ning tihe koostöö toimub ka lapsevanemate ja sotsiaaltöötajatega.

Nõustamise põhimõtted

Nõustamise puhul peetakse tähtsaks terviklikkuse põhimõtet ja püütakse kaasata kõiki eluvaldkondi. Kuigi projekt on mõeldud riskirühma kuuluvatele noortele, peetakse väga tähtsaks suhtumist, et tegemist ei ole nn probleemsete lastega, vaid lastega, kellel on probleemid. Sotsiaalne kaasamine läbi õpetamise ja kasvatamise toimub õhkkonnas, milles kehtivad järgmised põhimõtted:

- Me usume sinusse!
- Põhilised võtmesõnad on konfidentsiaalsus ja tolerantsus
- Ühine hommikusöök (suhtlemine, vestlusring)
- Ühine õhtusöök igal reedel (koos ostetakse toitu, tehakse süüa)
- Iga õpilane otsustab, mis õppeainet ja millal ta soovib õppida
- Piisavalt aega iga õpilase õpetamiseks, nõustamiseks, vestlusteks, küsimustele vastamiseks
- Isegi täiskasvanud võivad olla usaldusväärsed partnerid!
- Väikseimgi areng väärrib märkamist ja kiitust – igaühelst võib saada maailmameister!